

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 38/2009 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 oktober 2009 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor (RP 201/2009 rd) till finansutskottet för beredning.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- budgetråd Petri Syrjänen, finansministeriet

- direktör Leena Linnainmaa, Centralhandelskammaren
- utredningschef Arttu Juuti, Konkurrensverket
- jurist Tapani Kajamaa, Sjöfartsverket
- ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- verkställande direktör Iiro Lehtonen, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- direktör Martti Kallio, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt utlåtande har lämnats av Finlands Näringsliv, Finlands Bank, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf och finansministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om begränsning av användningen av indexvillkor förlängs med tre år, dvs. till utgången av 2012.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker propositionen, men med smärre justeringar.

Indexbindningen började regleras i Finland genom den så kallade stabiliseringslagen från

1968, när man befarade att den omfattande indexbindningen skulle leda till en inflationsperiod efter devalveringen 1967. Sedan dess har bestämmelserna om begränsning av användningen

av indexvillkoren förlängts genom ett flertal temporära författningar på olika nivåer.

Den gällande lagen om begränsning av användningen av indexvillkor har ett förbud mot att i avtal ta in indexvillkor som grundar sig på förändringar i något index som anger prisers, löners, eller andra kostnaders utveckling eller någon annan liknande bindning. Det finns många undantag till förbudet. Till exempel 1 § 1 mom. tillåter villkoret att priset på en tillgång bestäms enligt det pris som ska betalas för tillgången eller för sådana förnödenheter eller tillverkningsmaterial eller tillverkningsämnen som använts i den, om avtalsparten inte har en betydande möjlighet att påverka priset. Lagen tillämpas bland annat inte heller på vissa typer av internationella avtal. I 2 § ingår en lång förteckning över avtal som är undantagna lagen. Med stöd av en bemyndigandebestämmelse har statsrådet dessutom fattat ett beslut indexvillkoren vid byggtreprenader.

Ett indexvillkor är ogiltigt om det strider mot lagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Vid utfrågningen av de sakkunniga framförde flera kritik mot lagen, dels rent principiellt, dels med avseende på företagslivet.

Finlands ekonomisk-politiska omvärld har förändrats en hel del sedan regleringen av indexvillkoren infördes. Finland ingår i euroområdet där det är Europeiska centralbanken som ska se till att det råder prisstabilitet.

Lagen begränsar möjligheten att ta in ekonomiskt motiverade villkor i avtal, också när det inte går att bevisa något samband med inflation. Vid långvariga affärsförbindelser kan företagen på grund av begränsningen vara tvungna att ingå kortfristiga avtal eller föra förhandlingar om prisjusteringar. Det medför extra kostnader för företagen.

I motiven till propositionen medger regeringen att lagens betydelse i relation till dess ekonomisk-politiska mål inte längre är helt entydig i dagens läge. Det har inte kunnat påvisas något

tydligt samband mellan lagen och inflationen och effekten har i stor utsträckning bedömts utifrån antaganden.

Ett särskilt problem är att förteckningen över avtal som lagen inte får tillämpas på har kunnat leda till felaktiga e contrario-tolkningar. Vid till exempel förhandlingar om godstransporter har parterna kunnat hänvisa till att det är förbjudet att använda indexvillkor eftersom godstransporter i nämns i förteckningen. I själva verket är det ett bra exempel på tjänster där priset bestäms på grundval av kostnaderna och där parterna inte har några större möjligheter att påverka kostnaderna. Därmed är villkoret tillåtet redan utifrån 1 § 1 punkten.

Det bör utredas om vi under de rådande ekonomiska förhållandena behöver begränsa användningen av indexvillkor, också med hänsyn till konsekvenserna för näringslivet, anser utskottet. Dessutom bör lagen enligt utskottet redan i detta sammanhang förtydligas i fråga om godstransporter. Följaktligen föreslår utskottet att förteckningen över undantag i 2 § kompletteras med en ny punkt, som blir nummer 16, om att lagen inte tillämpas på avtal om transporter enligt lagen om kommersiell godstransport på väg.

Vidare föreslår utskottet att 2 § 14 punkten om entreprenadavtal som gäller skötsel av allmänna vägar, gator och andra motsvarande allmänna områden kompletteras att den också gäller entreprenadavtal om skötsel av vattenlederkanaler. Ändringen har aktualiserats i och med att Sjöfartsverket hittills har haft hand om vattenlederna och kanalerna. Nu kommer uppdraget att föras över på Trafikverket och arbetet läggas ut på marknaden.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 2 och 7 § i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 december 2000 om begränsning av användningen av indexvillkor
(1195/2000) 2 § 14 och 15 punkten samt 7 § 1 mom., *sådana de* lyder i lag 1059/2006, och
fogas till 2 § en ny 16 punkt, som följer

2 §

Undantag

Denna lag tillämpas inte på

— — — — —
14) entreprenadavtal som gäller skötsel av all-
männa vägar, gator och andra motsvarande all-
männa områden *eller vattenleder och kanaler*
och som har ingåtts för minst tre år,

15) serviceavtal som gäller färjtrafik och som
har ingåtts för minst tre år,

16) avtal om transporter som avses i lagen om
kommersiell godstransport på väg (693/2006)
och som gäller tills vidare eller har ingåtts för
minst ett år.

7 §

(Som i RP)

— — — — —
Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

FiUB 38/2009 rd — RP 201/2009 rd

Helsingfors den 20 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Christina Gestrin /sv
Pertti Hemmilä /saml (delvis)
Bjarne Kallis /kd
Kyösti Karjula /cent
Esko Kiviranta /cent
Mikko Kuoppa /vänst
Mika Lintilä /cent
Olli Nepponen /saml
Tuija Nurmi /saml
Kirsi Ojansuu /gröna (delvis)

Heikki A. Ollila /saml
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Minna Sirnö /vänst
Pia Viitanen /sd
ers. Leena Harkimo /saml (delvis)
Reijo Kallio /sd (delvis)
Lauri Kähkönen /sd
Heli Paasio /sd (delvis).

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Jukka Vanhanen.

RESERVATION

Motivering

Regeringen föreslår att lagen om begränsning av användningen av indexvillkor ska förlängas med tre år fram till 2012 (RP 210/2009 rd). I dagsläget förbjuder lagen att priser och avgifter i Finland kopplas till index. Lagen kom till för mer än fyrtio år sedan och avsåg att dämpa inflationen, som särskilt efter devalveringar var mycket stor. Där ingår relativt många undantag som ger avtalsparterna rätt att binda avgifter och priser till index.

När indexförbudet gäller avtal, kringgår man det genom att ingå avtal för högst ett år och det ger företagen extra kostnader. Undantagen och kortfristiga avtal betyder att lagen inte uppfyller sitt syfte och att den redan av den orsaken kunde slopas. Lagen är temporär och upphör att gälla 2010. Regeringen medger att lagen är så gott som utan betydelse och att det inte går att bevisa att den har haft någon inflationshämmande ef-

fekt sedan euron infördes. Vidare anser Kommunförbundet i Finland att inflationsrisken med de rådande ekonomiska utsikterna inte är ett tillräckligt starkt argument för att begränsa avtalsrätten.

Företrädare för näringslivet påpekar att lagen är onödig och ger upphov till dyr byråkrati utöver att den gör det svårare att ingå långfristiga avtal. Regeringen har förbundit sig att minska den administrativa bördan med 25 procent, men den här propositionen medverkar inte till att målet nås. Regeringen föreslår fortsatt indexförbud trots att den inte anför några egentliga motiv, utom motiv för att slopa förbundet.

Förslag

Följaktligen föreslår jag

att lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 20 november 2009

Bjarne Kallis /kd